

EINSTEINS DILEMMA

Einar Larsson 2003

ROLLISTA:

Wilhelm, vetenskapsman (*skåd 1*)

Albert, geni (*skåd 2*)

Bruno, assistent (*skåd 2*)

Sofia, tekniker (*föreställningstekniker m. enstaka spelinsatser*)

SCENBILD:

Föreläsningssal. Ganska spartansk. I centrum en bildskärm.
Teknisk utrustning som verkar vara hemmagjord.

PUBLIK IN. Bruno ordnar med utrustningen, blyg inför publiken. Entré Wilhelm. Är försenad, manusbunt i ena handen, mobiltelefon i andra. Bruno leker med en strumpa.

WILHELM

(I mobilen) Jadå Harriet, ingen fara... Hej... Hej då...

(Till publiken) Ursäkta, jag blev lite sen...

BRUNO

Farbror Wilhelm!

WILHELM

Jag ska bara... Var är nu... Jäklar... Ett ögonblick. Bruno, låt bli det där.
(Till publiken) Strax klar. Sådär. Jaha, mina damer och herrar, jag heter Wilhelm Kessel och... Det är väldigt mörkt här. Sofia, kan vi få lite ljus på scenen?

En spot tänds rakt på Wilhelm som blir bländad.

WILHELM

Oj. Det här blev för mycket... Sofia! Tack, det var bättre. Välkomna hit. Det är en stor glädje för mig att så många har kommit till denna föreläsning, där jag kommer att redovisa mina senaste forskningsresultat. Jag vill redan nu förvarna om att ni kommer att få bevittna något... ja, jag vågar nog säga sensationellt.

Bruno leker inåtvänt med strumpan igen.

WILHELM

Jag ska... Bruno!

Bruno har några små problem, men han är en duktig tekniker. Visst Bruno?

Jag forskar alltså på cerebral konkordans genom biocybernetisk dataöverföring. Det finns kanske några här som inte är bekanta med termerna, men jag kommer att reda ut begreppen så småningom.

Bruno välter ett instrument.

WILHELM

För fan Bruno.

BRUNO

Inte meningen.

WILHELM

Hur många gånger har jag sagt till dig att du måste vara försiktig med den där.

Bruno börjar gråta, slår sig själv i huvudet.

WILHELM

Förlåt Bruno. Det är ingen fara. Jag förstår att du gör så gott du kan.

BRUNO

Bruno idiot.

WILHELM

Nejdå, jag vet att du inte är så dum som du verkar.

BRUNO

Surr, surr. (*Pekar på sitt huvud*)

WILHELM

Jag vet, jag vet. Men gå nu och hämta du-vet-vad. Och var försiktig. Ursäkta avbrottet. Jag går nu direkt över till objektet för dagens föreläsning.

Bruno kommer tillbaka med en behållare täckt med tyg.

WILHELM

Om människan är skapelsens krona så har jag här juvelen i denna krona.

Han tar av tyget. En hjärna inuti en glaskupa uppenbaras.

WILHELM

Se på dessa vindlingar och veck. Försök föreställa er alla de tankar som frambringats här innanför under en livstid. Vackra tankar, fula tankar, ändamålsenliga tankar. Men den mänskliga hjärnan har länge varit ett mysterium på många sätt. Är den själens boning? Eller är den bara en fantastisk datamaskin? Vad skiljer en genial hjärna från en imbecill? Jag hoppas sprida lite ljus över dessa frågor här idag och kommer att inleda med en praktisk demonstration. Bruno.

Bruno tar hand om hjärnan och börjar koppla in den i den tekniska apparaturen.

WILHELM

En sak som nyligen upptäckts är att hjärnan, trots att den är avskuren från den mänskliga organismen, under lyckliga omständigheter kan bevara ett avtryck av alla tankar, minnen, kunskaper och intryck som en människa förvärvat under ett liv. Jag har nu hittat ett sätt att återvinna denna lagrade information. Det här låter som ren science fiction, men det är faktiskt alldeles sant. Den fråga jag arbetar mest med just nu är om den tillgängliga informationen räcker för att återskapa en fullkomlig personlighet. Kanske behövs ett tillskott av, vad ska vi kalla det, "Guds ande" är kanske att ta i, men i alla fall någonting mer än rena data. Hur går det Bruno?

BRUNO

Färdig.

WILHELM

Fint. Jag övergår nu till vår demonstration för att ni lättare ska förstå problematiken. Då ska vi se... Märkligt. (*Brus på bildskärmen.*) Har du kopplat in modulatorens rätt? Allt verkar stämma.

BRUNO

Kollektornivån. Bzzz...

WILHELM

Tror du? Nej, den är korrekt. Få se... Det här verkar konstigt... Nej! Katastrof! Fälteffekten är alldeles för hög. Vad kan ha hänt? Vi kopplar in reflektorn. Nej, det hjälper inte. Den är kaputt. Skit också!

BRUNO

Död?

WILHELM

Ja, den är död. Stendöd.

BRUNO

Stackarn.

WILHELM

Helvete. Det var för tidigt, min utrustning är bara en eländig prototyp, jag borde aldrig ha...

(Till publiken) Jag är hemskt ledsen. Vissa tekniska problem har gjort att... Det är helt enkelt så... Kort sagt, jag kommer inte att kunna utföra demonstrationen som jag tänkt mig. Sanningen att säga, jag kommer inte att kunna utföra någon demonstration över huvud taget.

BRUNO

(Håller fram Einsteins hjärna) En till.

WILHELM

En till?

BRUNO

Reserv.

WILHELM

Men... Fantastiskt! Ser ut att vara i fint skick. Var har du fått tag i den?

BRUNO

Gubbe kom fråga doktor, inte hemma, lämna skalle.

WILHELM

Bara sådär? Vadå för gubbe?

BRUNO

Bidra forskning. Kände till. Hette, hette, hette...

WILHELM

Jag skiter i vad han hette, det här är ju otroligt, vi måste genast koppla in den här i stället.

BRUNO

Bruno koppla.

WILHELM

Jaha, kanske kan vi ha vår lilla demonstration ändå, bara hjärnan är i rätt kondition. Om ni har tålamod en liten stund så...

Då håller vi tummarna.

Suddiga konturer tonar fram på bildskärmen.

WILHELM

Yes! Nu börjar det likna något. Det vi nu ser är en slumpmässig skanning av hjärninnehållet. Jag har också möjlighet att styra sökningen på ett mer specifikt sätt.

Man anar Einsteins ansikte på skärmen, vilket Wilhelm inte märker.

BRUNO

Titta, Albert.

Ansiktet försvinner igen.

WILHELM

Albert?

BRUNO

Albert, Albert.

WILHELM

Tyst Bruno. Det ni ser är något fullständigt unikt. Här har jag en utrustning som kan spela upp innehållet i en hjärna som vilken DVD som helst.

Matematiska formler dyker upp på skärmen.

WILHELM

Tydligen en matematiskt begåvad person under sin livstid.

BRUNO

Differentialekvation. Fel där.

WILHELM

Med hjälp av apparaturen här aktiveras hjärnans signaler, som sedan överförs i digital form till datorutrustningen där den lagras. Hjärnan töms efterhand på sitt innehåll och...

$E=mc^2$ på skärmen

WILHELM

Vad konstigt... Jag undrar...

Wilhelm rattar på utrustningen. Einsteins ansikte tonar fram igen. Man hör en otydlig röst.

BRUNO

Albert.

WILHELM

Albert Einstein. Men hur...? Nej, det kan inte vara möjligt.

Formler och fler bilder på Albert passerar.

WILHELM

Det här är helt överkligt, skulle Albert Einsteins hjärna... Mina damer och herrar, den sensation jag utlovade tycks bli större än jag själv anade. Fråga mig inte hur, men... Jag måste kolla igen.

Wilhelm rattar vidare.

WILHELM

Jo det verkar faktiskt som...

Plötsligt börjar ljuset i lokalen minska och öka. Kontrollampor på utrustningen blinkar.

WILHELM

Vad händer? Sofia?

SOFIA

Det är nåt spänningsfall. Jag vet inte vad det beror på.

De tekniska störningarna ökar i intensitet.

WILHELM

Herregud. Tänk om vi blir av med informationen. Bruno, ta fram backupenheten.

BRUNO

Backenheten?

WILHELM

Nej, skit i det, den går ju också på ström. Tänk om vi hade någon form av biokemisk... *Bruno håller fram gamla hjärnan.* Precis, exakt. Men den där är förbrukad. Jäklar. Det måste vara en levande och fungerande organism. Levande och fungerande... Bruno, sätt dig i stolen. Sätt dig, säger jag.

Wilhelm försöker koppla elektroder på Brunos skalle.

WILHELM

Kom tillbaka Bruno. Jag ska fixa sullet i din skalle.

BRUNO

Nej.

WILHELM

Sofia, kom och hjälp till här.

BRUNO

Vill inte!

SOFIA

Vad tänker du göra?

WILHELM

Den mänskliga hjärnan har en oerhörd lagringskapacitet. Det finns gott om plats för mer information.

BRUNO

Inte röra Brunos hjärna.

WILHELM

Det är inget farligt Bruno, jag lovar.

BRUNO

Nej, nej.

SOFIA

Varför kopplar du inte maskinen till din egen skalle då?

WILHELM

Jag måste ju övervaka processen. Jag har aldrig gjort det här förut.

Bruno börjar gråta.

BRUNO

Inte röra.

SOFIA

Nej, det här vill jag inte vara med om.

WILHELM

Om jag precis lyckats rädda Einsteins tankar för eftervärlden tänker jag fan inte låta dem gå förlorade igen. Det är Einstein. Albert Einstein för helvete. Fattar ni? Nu gör vi som jag säger. *(Till Sofia)* Håll i här.

Wilhelm kopplar Bruno till datorn. Bruno blir medvetlös.

WILHELM

Tack Sofia. Kolla om du kan få någon ordning på det elektriska.

Ett visst lugn inträder. De tekniska störningarna upphör. Bruno sover. Wilhelm avvaktar resultatet. Albert Einstein har tagit boning i Brunos kropp.

ALBERT

(Muttrar lösryckta formler och vetenskapliga termer)

WILHELM

Bruno? Hur är det Bruno?

Albert vaknar upp, är förvirrad, tror han ligger på sitt dödsläger.

ALBERT

Syster Agnes, jag tror det är dags snart. Har ni fått tag i min son? Vem är ni?

WILHELM

Det är jag, Wilhelm.

ALBERT

Syster Agnes!

WILHELM

Det måste ha blivit spontana nybildningar av synapser.

ALBERT

(Får syn på sin hand) Hu! Syster Agnes!

WILHELM

Lugn, lugn. Det är ingen fara.

ALBERT

Var är jag? Hur...

WILHELM

Vem är du? Hallå, se på mig. Vad heter du?

ALBERT

Albert Einstein.

WILHELM

Albert? Einstein?

ALBERT

Ja...

WILHELM

Det här är otroligt. Tänk att... Det här är den största dagen i mitt liv!
Vem hade kunnat ana detta. Herr professor, ni är pånyttfödd.
Välkommen till framtiden.

ALBERT

Pånyttfödd... Framtiden... Så hade jag inte alls föreställt mig... Det här
stämmer inte...

WILHELM

Jag kan förklara allt. Jag är doktor Kessel, Wilhelm Kessel,
vetenskapsman, precis som ni själv.

ALBERT

Feberdrömmar, det måste vara febern.

WILHELM

Jag vet faktiskt inte hur jag ska...

(Till publiken) Ja, ursäkta, jag måste erkänna att jag inte förberett den här
situationen riktigt, men ni bevittnar just nu något fullständigt enastående.
Ni ser här...

Albert lösgör sig från apparaterna han sitter inkopplad i.

WILHELM

Vänta lite herr professor. Om ni vill...

Albert blir medveten om publiken.

ALBERT

Så verkligt allting, så verkligt...

WILHELM

Mina damer. Mina herrar. Det här är alltså Albert Einstein. Jag hade inte alls räknat med det här, men är det inte underbart. Ni tror kanske att jag försöker föra er bakom ljuset, att det bara är skådespeleri. Men även om den kropp ni ser framför er just nu ser ut att tillhöra en...
Professorn...

Albert övergår till att studera den tekniska utrustningen.

WILHELM

Vad gör ni? Rör inte den där!

Wilhelm rycker undan Albert från apparaterna.

ALBERT

Aj!

WILHELM

Herregud, förlåt herr Einstein. Hur gick det?

ALBERT

Det här är verkligheten, eller hur?

WILHELM

Absolut. I och för sig kan man väl inte vara alltför tvärsäker...

ALBERT

Jag är alltså Albert Einstein?

WILHELM

Ja, det vill säga... Jag har en assistent som heter Bruno och... Men vad är en kropp? Bara en behållare för tanken. Håller ni inte med om det?

ALBERT

Och ni är orsaken till att jag befinner mig här och i denna kropp?

WILHELM

Ja, just det. Gudskelov, era själsförmögenheter tycks vara helt intakta.

ALBERT

Tror ni att ni är Gud Fader? Har ni någon uppfattning om hur det känns att plötsligt... Att tro att man... Och sedan...

WILHELM

Snälla herr professor, sätt er här och ta det lite lugnt.

ALBERT

Jag behöver inte sitta. Får jag något att dricka. Vad är det här?

WILHELM

Sportdryck. Ökar prestationsförmågan.

ALBERT

Jaså... Vad gör alla människor här?

WILHELM

Det är publiken.

ALBERT

Publiken?

WILHELM

Jag är mitt i en föreläsning.

ALBERT

Säg åt dem att gå hem.

WILHELM

Jaha. Ja... Men de blir nog besvikna. Jag har ju inte hunnit...

ALBERT

För en stund sedan låg jag på min dödsbädd, beredd att gå in i evigheten. Jag kände förväntan, nästan glädje. Det var som... Som om jag strax skulle få svaret på alla mina frågor. Och nu... Ni har berövat mig min död.

WILHELM

Men ta det inte så allvarligt herr Einstein. Ni har haft nästan 50 år på er att sväva omkring i evigheten och förr eller senare hamnar ni där igen. Se det som en ny chans.

ALBERT

Inte så allvarligt? Ni förstår väl... Död i 50 år... Är då det här jag, hela jag, Albert Einstein, eller finns det en del av mig som existerar någon annanstans? Kan ni svara på det?

WILHELM

Ni gör det så komplicerat. Jag förstår att allt måste kännas underligt, men...

Albert tar av sin ena strumpa.

WILHELM

Vad gör ni?

BRUNO

Böööö...

WILHELM

Bruno?

ALBERT

Var var jag någonstans... (*Upptäcker att han har en strumpa i handen.*)
Men varför...

WILHELM

Ni blev väl för varm helt enkelt. Jag har hört att ni aldrig använde strumpor.

ALBERT

Jaja, det är riktigt. Det tyckte journalisterna var roligt. Hur blir det, tänker ni säga åt de här människorna att gå hem eller inte?

WILHELM

Men när de nu ändå är här, kan ni inte berätta lite om relativitetsteorin för oss?

ALBERT

Det är ju makalöst. Begära att jag, i den här situationen ska... Förresten, inte en själ bryr sig väl om relativitetsteorin nuförtiden.

WILHELM

Där har ni fel. Ert arbete är oerhört respekterat.

ALBERT

De sista tjugo åren var det ingen som lyssnade på vad jag hade att säga. En vetenskapens pajas som räckte ut tungan åt publiken.

WILHELM

Men nu har tiden hunnit ifatt er. Er tanke att det finns ett enhetligt fält som förenar alla naturlagar är idag på väg att bli en fullkomnad teori.

ALBERT

Jaså?

WILHELM

Det är bara en tidsfråga innan den förenande teori för allting som ni drömde om kommer att kunna presenteras i sin helhet.

ALBERT

En tidsfråga säger ni. Det kan dröja länge med andra ord. Men nåja, jag skulle alltså få rätt till slut. Jaja.

Albert går en vända på scenen, tittar på den tekniska utrustningen, ser sin spegelbild i en släckt dataskärm, får sedan syn på sin hjärna.

ALBERT

Är det där min?

WILHELM

Ja...

Albert knäar och ser svimfärdig ut.

ALBERT

Doktor Kessler...

WILHELM

Kessel.

ALBERT

Kessel. Vad vill ni mig egentligen?

WILHELM

Tja, vill...

ALBERT

Har ni någon avsikt med det ni gör eller är det bara för att visa vilken skicklig vetenskapsman ni är?

WILHELM

Avsikt? Vetenskaplig utveckling är väl alltid...

ALBERT

Snicksnack. Ja, så trodde jag också en gång, men man får aldrig glömma människan. Människan. Vems kropp är det förresten jag har begåvats med?

WILHELM

Bruno ja. Han... Det är en lång historia...

ALBERT

Nå?

WILHELM

För flera år sedan var jag i stort behov av pengar och då sprang jag på en förfrågan om att erbjuda arbetsträning åt människor med psykiska problem. Egentligen har väl inte Bruno några psykiska problem, han är bara konstig helt enkelt. I alla fall var ersättningen ganska rundlig, och så började Bruno i mitt laboratorium. Det visade sig att trots att han har sina egenheter är Bruno något av ett tekniskt och matematiskt snille, så jag har faktiskt haft stor nytta av honom, det måste jag säga.

ALBERT

Och hur känns det nu när han är borta?

WILHELM

Jaa... Borta...

ALBERT

Ni har alltså utan vidare offrat en person på vetenskapens altare för att väcka upp mig till en tvivelaktig tillvaro?

WILHELM

Nej, så är det inte alls, Bruno lever, eller i vart fall... Jag hade aldrig tänkt... Jag var i full färd med min föreläsning och då började utrustningen konstra och det ena gav det andra och så blev det som det blev.

ALBERT

Jag har alltså i princip kommit och stört er föreläsning?

WILHELM

Nejdå, nejdå. Vart ska... ?

ALBERT

Jag går och sätter mig här bland publiken, om ni inte misstycker. Fortsätt ni med er föreläsning, så får jag också en förklaring på vad det är ni håller på med.

WILHELM

Nej, men...

ALBERT

Får jag sitta här bredvid er?

Albert småpratar lite med sina grannar i publiken.

WILHELM

Jaha... Få se då, var slutade jag... Bruno, kan du... Nejvisst, nej. (*Tittar i sitt manus.*) Datorns förmåga att översätta hjärnans information har vissa begränsningar som beror på... Nej, det där stämmer ju inte. Jag hoppar fram en bit...

Albert vacklar upp på scenen, håller sig för huvudet.

WILHELM

Professorn?

ALBERT

Har ni något pulver, jag fick en plötslig huvud...

Bruno tar över, slår sig i skallen.

BRUNO

Dumma. Dumma.

WILHELM

Hur är det?

BRUNO

Bruno arg.

WILHELM

Bruno! Men varför är du arg?

BRUNO

Farbror Wilhelm lura. Surren kvar.

WILHELM

Du förstår, det har blivit på ett sätt som jag inte riktigt vet hur jag ska förklara för dig.

BRUNO

Ont, ont.

WILHELM

Det blir inte bättre av att du slår dig själv. Det är tråkigt att du har ont, men jag kan nog inte göra något åt det.

BRUNO

Ta bort Albert.

WILHELM

Nej, det går inte, han är världens främste vetenskapsman. Du tycker ju om Albert. Tänk på alla bilder du samlat på honom och nu finns han inuti ditt huvud.

BRUNO

Inte tycka om mer. Ta bort, snälla.

WILHELM

Jag är ledsen, men... Bruno!

Bruno sjunker ihop på golvet.

WILHELM

Bruno... Eller Albert, säg någonting, vem som helst. Helt borta. Undrar om han har tagit sin medicin. Jag vet ingenting om sånt här. Sofia, ring efter ambulans.

SOFIA

Okey.

WILHELM

Förlåt Bruno, jag... (*Till publiken*) Ja, det blev ju väldigt dramatiskt det här, men bara ambulansen kommer så...

SOFIA

Den är på väg.

Bruno kvicknar till och återuppstår som Albert.

WILHELM

Skönt. Herregud vad orolig jag blev.

ALBERT

Jag slumrade visst till ett tag.

WILHELM

Sofia. Säg till ambulansen att åka nån annanstans.

ALBERT

Är det någon som är sjuk?

WILHELM

Nejdå, det var ett misstag.

ALBERT

Jag är förskräckligt tung i huvudet. Har ni mer av den där... sportdrycken?

WILHELM

Javisst. Varsågod.

Albert får en ingivelse.

ALBERT

Jag kom till att tänka på... Får jag låna några papper. (*Tar Wilhelms manus.*) Tack. En penna... Den här fungerar inte, ge mig en annan.

Han sätter sig tillrätta och skriver.

WILHELM

Herr Einstein...

ALBERT

Stör mig inte, är ni snäll.

WILHELM

Jo...

ALBERT

Vad vill ni?

WILHELM

Jo... Jag är ledsen att jag så att säga väckt upp er till livet på det här lite burdusa sättet. Om ni vill kan jag nog återbörda er till... till... Ja, var ni nu kom ifrån, och sen kanske vid ett senare tillfälle, när jag kunnat förbättra utrustningen, om jag då kan få tag i en lämpligare kropp, en som redan varit död alltså, och så...

ALBERT

Just nu är det bra som det är.

Paus

WILHELM

Vad skriver ni?

Paus.

ALBERT

Apropå det enhetliga fältet... Skulle ni kunna förklara grunddragen i de nya teorierna?

WILHELM

Nja, det där är egentligen inte mitt bord. Men vad jag förstår handlar det om hur universums minsta beståndsdelar ser ut. Man tänker sig att de är som små vibrerande strängar.

ALBERT

Vibrerande strängar?

WILHELM

Som små gummiband ungefär.

ALBERT

Sfärernas musik...

WILHELM

Va?

ALBERT

För länge sedan trodde de gamla grekerna att universum vibrerade av musik. Allt var uppbyggt av sfärer som klingade tillsammans i perfekt harmoni, fast ohörbart för oss människor. En vacker bild, eller hur? Och kanske närmare sanningen än vi trott. Den som inte känner vördnad inför universum saknar själ.

WILHELM

Och vad anser ni att själen är, herr professor?

ALBERT

Den kanske också består av små gummiband, vem vet? (*Funderar*) Hör nu, doktorn, hur står det till med världsfreden nuförtiden?

WILHELM

Tja, vi har ju Afghanistan och Palestina och...

ALBERT

Precis vad jag misstänkte. Människan är sig lik. Men hon kan förändras, jag är säker på det. Bara hon får de rätta verktygen. Och vet ni vilka de är?

WILHELM

Nej.

ALBERT

Vetenskap och religiositet.

WILHELM

Ursäkta, men religion är verkligen ingen fullträff när det gäller att åstadkomma fred.

ALBERT

Låt mig förtydliga... Bakom alla våra erfarenheter och upplevelser finns det något som vi aldrig kan förstå, ett tillvarons yttersta mysterium. Men även om vi inte förstår det, kan vi känna det och låta själen bländas av dess skönhet och ofattbara storhet. Det är vad jag menar med religiositet och har inte mycket med enskilda religioner att göra. Det är en andens röst som varje människa äger i sitt inre, men vi måste lära oss att lyssna till den. Ja, jag skulle för egen del vilja kalla den för Guds röst, men det står var och en fritt att benämna den efter eget tycke.

WILHELM

Ni tror alltså på Gud?

ALBERT

Ja, fast som en kraft som genomsyrar hela skapelsen, inte som något högre väsen man kan tillbe. När jag pratar om "Guds röst" menar jag mer en känsla som inte kan kläs i ord, men vägen att hitta den är möjlig att definiera. Och där kan vetenskapen komma oss till hjälp. Ni gav mig en viktig pusselbit nyss.

WILHELM

Gjorde jag?

ALBERT

Strängar. Universums minsta byggstenar. Allt är ett. Förstår ni?

WILHELM

Nej.

ALBERT

Är det någon här som förstår? Få se, hur ska jag... Keller...

WILHELM

Kessel.

ALBERT

Kan ni ordna fram en svart tavla och några kriterier? En ask, förresten, jag bryter dem hela tiden.

WILHELM

Vad ska ni med det till?

ALBERT

Jag är något på spåren som kan innebära en verklig omvälvning i vårt sätt att tänka och som i framtiden gör krig till en omöjlighet. Jag vill inte försitta denna möjlighet att antyda vad det hela går ut på, fast sedan krävs det förstås mycket tid att utveckla mina idéer till en hållbar teori.

WILHELM

Vi har väl hamnat lite vid sidan om ämnet för min föreläsning, men om herr Einstein nu vill, så. Det är en sak jag undrar bara, ni pratade förut om att man inte får glömma människan. Ja, jag tänker på Bruno...

ALBERT

Det där kan vi säkert lösa sedan. Hur blir det med tavlan och kriterierna?

WILHELM

Jag vet inte, Sofia kanske...

ALBERT

Sofia?

WILHELM

Sofia!

SOFIA

Vad är det nu då?

WILHELM

En svart tavla och en ask kriterior till herr Einstein.

SOFIA

Tror du att jag är nån slags betjänt?

ALBERT

Fröken, jag skulle verkligen uppskatta om ni kunde göra mig den tjänsten.

SOFIA

Jag ska kolla, men jag lovar inget.

ALBERT

En barsk ung dam, men inte utan charm, inte utan charm... Ja, som sagt. Relativitetsteorin. Jag borde kanske börja där.

WILHELM

Allt är relativt, eller hur?

ALBERT

Det är det verkligen inte, doktor Sellek.

WILHELM

Det vara bara ett skämt. Och så heter jag Kessel.

SOFIA

Duger den här?

Räcker fram en liten griffeltavla.

ALBERT

Den var inte stor. Nåja. Kriteror?

SOFIA

Det fanns bara en.

ALBERT

Kan inte hjälpas. Tack fröken, för att ni gjorde er besvär. *(Till publiken)* Jag antar att alla är bekanta med de centrala tankarna i min relativitetsteori... Strunt samma, jag behöver inte gå närmare in på den, utom i ett avseende. *(Skriver $e=mc^2$ på tavlans, bryter kritan)* Förbaskat. Energi lika med massa gånger ljushastigheten i kvadrat. Vad den utsäger är att energi kan omvandlas till materia och omvänt. Ja, dessutom visar den ju att även en liten mängd materia har ett mycket stort energiinnehåll, eftersom ljushastigheten är så hög.

WILHELM

Där har vi grunden till atombomben, eller hur?

ALBERT

Upptäckten att massa kan omvandlas till energi förändrade allt – utom vårt sätt att tänka. Att konstruera bomber, ska det vara höjden av vår utveckling? Nej. *(Pekar på formeln)* Här finns så mycket mer. Här finns början på den väg jag talade om nyss, vägen till upplysning skulle man kunna säga, om man nu inte vill tala om Gud. Energi och materia är samma sak. Samma sak. Och allt, precis allt, är uppbyggt av likadana minsta beståndsdelar. Ett hav av vibrerande energi där allting föds, i ständig rörelse men ändå oföränderligt. Allt är ett. Är det inte fantastiskt doktor Kessel?

WILHELM

Jag heter... Visst är det fantastiskt, men jag förstår inte hur det ska kunna skapa fred på jorden.

ALBERT

Vi måste slå en bro mellan andligheten och vetenskapen. Det kommer att leda till en högre insikt om tillvaron, en total respekt för livet som gör det omöjligt att... Öööh...

Albert börjar röra sig ryckigt och underligt.

WILHELM

Nej, inte nu igen.

ALBERT / BRUNO

Ljusets hastighet... Böö... Ont... Konstant... Albert, ta bort... Själen är kanske bara... Vill inte. Bruno koppla. Aj, aj.

WILHELM

Sluta.

ALBERT / BRUNO

Vad händer? Jag vill... Bruno ledsen... Hoho...

Utbrottet övergår i ett tyst mumlande och enstaka spasmer. Wilhelm försöker släpa bort honom till en stol.

WILHELM

Sofia, hjälp mig. Pulsen är jättesvag.

SOFIA

Ska jag ringa efter ambulansen igen?

WILHELM

Nej, jag tror att enda chansen är att få över antingen Albert eller Bruno till hårddisken. Eller skulle du kanske kunna tänka dig...

SOFIA

Absolut inte.

WILHELM

Okey. *(Kopplar kablar)* Den går dit och den går dit... Hoppas det funkar.

Albert / Bruno rycker till.

WILHELM

Aj fan. *(Kopplar om)* Sådär ska det vara. Albert eller Bruno, Albert eller Bruno... Vad tycker du Sofia?

SOFIA

Det kan väl inte jag bestämma.

WILHELM

Nehej, kanske det. Herregud. Albert eller Bruno. Tänk om... Okey. Jag är ledsen herr Einstein, men Bruno hade den här kroppen först. Om allt går väl... Om allt går väl så ska jag väcka upp er igen någon annan gång. Sofia, tryck ner den röda knappen samtidigt som jag fäller ner spaken här. Ett... två... tre!

Man ser nedladdningen på skärmen. Wilhelm väntar spänt på resultatet.

SOFIA

Är det klart?

WILHELM

Va? Jaja...

Bruno, nu kan du vakna, nu är allt som vanligt igen.

ALBERT

Som vanligt... Allt är som vanligt. Syster Agnes!

WILHELM

Nej!

ALBERT

Var är... Javisst ja... Doktor Lessek... Jag känner mig mycket bättre nu, mycket bättre... Tack doktorn.

Wilhelm har satt sig vid datorn och försöker febrilt få fram Bruno på skärmen.

WILHELM

Kom igen då... Bruno, Bruno... Inte det heller. Limbofilerna då. Inte ett spår. Herregud, jag har dödat honom.

ALBERT

Vad säger ni?

WILHELM

Jag har dödat en människa, jag har dödat Bruno.

ALBERT

Hurdå?

WILHELM

Ni blev helt sammanblandade, jag var tvungen att göra något, så jag försökte få över er... Ja, det vill säga någon av er måste alltså över till hårddisken och nu är han borta. Bara för att... Bara för att ni...

ALBERT

Förstår jag er rätt är alltså Bruno borta och ni anser att det är mitt fel?

WILHELM

Fel och fel, men jag har inte bett er att dyka upp här.

ALBERT

Allt var ett misstag, eller hur?

WILHELM

Just det, ett misstag.

ALBERT

Seså doktor Losek...

WILHELM

Kessel, Kessel!

ALBERT

Hur vet ni att det var ett misstag? Tänk om det inte finns några misstag. "Gud spelar inte tärning", brukar jag säga. Universums innersta struktur är lagbunden, där finns varken slump eller misstag. Och på den mänskliga nivån handlar vi alla utifrån en inre nödvändighet. Den fria viljan är bara en falsk föreställning. Kanske välbehövlig, men ändå falsk.

WILHELM

Det skiter jag i, Bruno är borta.

ALBERT

Det beror på hur man ser det. Ni måste ha ett mer upphöjt perspektiv på tillvaron.

WILHELM

Det hade förstås ni när ni bad Amerikas president att släppa atombomber på japanerna.

ALBERT

Det har jag aldrig gjort.

WILHELM

Ni skrev ett brev...

ALBERT

Jag förordade bara att de allierade skulle påskynda utvecklingen, så att inte nazisterna hann före.

WILHELM

Men konsekvenserna...

ALBERT

Är det jag som ska lastas för konsekvenserna? Och vad hade hänt om tyskarna hade haft tillgång till fullt fungerande atomvapen i krigets slutskede och inte USA? I grunden är jag pacifist, det borde ni veta.

WILHELM

Det var ert arbete som gjorde utvecklingen av atombomben möjlig. Ni pratade förut om att offra någon på vetenskapens altare. Vad är det ni har gjort då? Kan ni svara på det?

ALBERT

Det handlade om grundforskning för tusan. Och om inte jag utvecklat teorierna hade någon annan gjort det. Jag är inte så unik som många tycks tro.

WILHELM

Människan. Man får inte glömma människan, sa ni. Ni motsäger er själv.

ALBERT

Hör nu, det sitter folk här. Den här diskussionen börjar spåra ur. Vi borde...

WILHELM

Det handlar om vetenskaplig etik.

ALBERT

Vetenskapen har en destruktiv sida. Jag är inte fri från samvetskval när det gäller min egen roll i det hela. Men för att hitta lösningar på mänsklighetens problem måste man gå bortom det rent personliga. Och det är just det som är det intressanta. De idéer jag nu skulle vilja utveckla handlar om hur man med en vetenskaplig utgångspunkt kan nå en högre andlig mognad, vilket kommer att leda till...

WILHELM

Jag har ingen lust att gå bortom det personliga. Bruno var en person och han stod mig väldigt nära. Men det kan inte ni fatta, ni har säkert aldrig brytt er om en enda människa, på allvar.

ALBERT

Hur kan ni säga en sådan sak. Ska ni, en tredjeklassens Uppfinnar-Jocke som låtsas vara vetenskapsman och tror han kan laborera med livets innersta hur som helst, ska ni komma och anklaga mig för...

WILHELM

Jag vet saker om er.

ALBERT

Va?

WILHELM

Jag vet saker om er.

ALBERT

Vad menar ni?

WILHELM

Det har skrivits åtskilliga biografier om er där man velat skildra mannen bakom myten, som det brukar heta. Allt är inte lika smickrande.

ALBERT

Att hålla på och snoka i folks privatliv...

WILHELM

Vad hade ni väntat er. Ni hade en dotter...

ALBERT

Jag vill inte att ni talar om henne.

WILHELM

Lieserl, kallades hon visst.

ALBERT

Nu är ni tyst.

WILHELM

Vad spelar det för roll? Ert privatliv är offentlig egendom sedan ni dog, eller försvann, eller vad fan ni nu gjorde. Det finns många i publiken som vet lika mycket som jag och resten kan gå till närmaste bibliotek om de är nyfikna. Vad hände med henne, lilla Lieserl?

ALBERT

Jag vet inte...

WILHELM

Ni vet inte? Ni lämnar iväg ett spädbarn, ert eget kött och blod, till en vilt främmande och sen vet ni inte vad som hänt med henne?

ALBERT

Det var ingen vilt främmande. Ni måste förstå, det var hårda tider, vi hade ingen möjlighet att försörja henne.

WILHELM

Men sedan, varför tog ni inte hand om henne sedan?
Ni har alltid velat framställa er som den store humanisten, men i själva verket har ni ingen moral. En son, ni hade en son också.

ALBERT

Det handlar inte om moral. Jag har alltid strävat efter att bli fri från bundenhet, även när det gäller vänner och familj. Jag är inte utan känslor, men jag har länge ansett att det är tanken som gör människan fri. Genom blotta tanken kan vi närma oss universums hemligheter och det vi finner fyller oss med förundran, vördnad, kärlek, en kärlek till skaparen och skapelsen som är allomfattande, utan riktning och mål. Där finner vi Gud. I vördnaden inför skapelsen hittar vi också vår uppgift, att efter bästa förmåga ta hand om det som blivit oss tilldelat.

WILHELM

Så våra barn tillhör inte det som blivit oss tilldelat?

ALBERT

Om omständigheterna skiljer oss från dem är det inte mycket att göra.

WILHELM

Jävla undanflykter, rent ut sagt. Har ni inget hjärta? När ni tänker på er dotter, känner ni ingen saknad, känner ni inte...

Albert vänder sig om.

WILHELM

Hallå, vart ska ni?

ALBERT

Det är inte lönt att prata med er. (*Vänder sig till publiken.*) Jag kan inte begära att ni ska förstå allt med en gång. Det har tagit mig ett helt liv och just nu är jag inne på mitt andra. Jag tror att jag har något att förmedla som kommer att ha stor betydelse för vår uppfattning om tillvaron. Ha lite tålamod och låt mig återvända till en av slutsatserna av relativitetsteorin, nämligen att all materia kan betraktas som energi.

WILHELM

Jaha, tänker ni ta över min föreläsning nu igen.

ALBERT

Låt oss nu betrakta det enhetliga fältet. Det enhetliga fältet är alltings grund, det omfattar alla naturkrafter, alla energitillstånd, alla partiklar från elektroner till fotoner, himlakroppar, supernovor och galaxer, berg och floder, jag, ni, Gud, allt, allt. På den nivån hör vi alla samman, vi består alla av samma minsta beståndsdelar som allting annat är uppbyggt av. Vi är ett. Vi och Gud är ett. Det är bara genom våra konventioner som vi sätter gränsen för oss själva vid ett stycke hud.

WILHELM

Ni menar alltså att Gud tycker det är helt okey att man inte tar hand om sina barn.

ALBERT

Nej, nej, nej!

WILHELM

Ni försöker helt enkelt rättfärdiga...

Wilhelms mobil ringer.

WILHELM

Jag trodde jag stängt av... Hallå... Hej Harriet, jag är mitt i en föreläs...
Ääh... Han är lite upptagen... Han... Han är på toaletten... Jag förstår...
Visst... Visst... Hej så länge.

ALBERT

En kommunikationsradio?

WILHELM

Det är en telefon.

ALBERT

Så liten... Få se... *(Tar telefonen, den ringer igen)* Oj! Hallå?

Wilhelm tar telefonen från Albert.

WILHELM

Hej Harriet... Det var inte Bruno, det var jag... Jag är lite förkyld...
Bruno är upptagen... Jag ska se till att... Snälla Harriet, jag... Nej, du kan
absolut inte komma hit, jag... Okey, okey, du ska få prata med Bruno,
om en stund. Vi ringer upp... Vi ringer upp, ja. Alldeles strax... Hej.

ALBERT

Vad gäller det?

WILHELM

Det var Brunos mamma. Hon ville försäkra sig om att Bruno tagit sin
medicin.

ALBERT

Medicin mot vad?

WILHELM

Ääh...

ALBERT

Mot vad?

WILHELM

Epilepsi.

ALBERT

Och har Bruno tagit sin medicin?

WILHELM

Jag tror inte det.

ALBERT

Så jag kan få ett epileptiskt anfall när som helst?

WILHELM

Vi måste lösa en annan sak först. Kärringen hotar med att komma hit om hon inte får tala med Bruno. Ni måste ringa henne.

ALBERT

Va?

WILHELM

Ni måste låtsas vara Bruno. Ja, det blir ju inte så svårt. Kom bara ihåg att svara med enstaka ord. Bruno pratar så. Inga hela meningar. Lägg in ett och annat ”bööö” också. Jag ringer upp henne nu.

ALBERT

Medicinen. Jag vill inte...

WILHELM

Jag letar efter medicinen medan ni pratar med Harriet. Här.

När Wilhelm letar efter medicinen stöter han till sina apparater, som vaknar till liv, vilket Wilhelm inte märker.

ALBERT

Men... Hej mamma... Nej... Bööö... Nej... Ja... Bra... Bööö... Ja mamma... *(Till Wilhelm)* Hon vill tala med er.

WILHELM

Hej Harriet... Konstig? Nejdå, vi har arbetat hårt bara, han är lite trött... Nejdå... Och medicinen har han tagit... Jadå... Nej, du behöver inte komma hit... Nej, säger jag... Jag förbj... *(samtalet bryts)*

ALBERT

Medicinen...

WILHELM

Jag vet inte var den jävla medicinen är. Oroa er inte, det fixar sig.

ALBERT

Hurdå?

WILHELM

Det fixar sig, säger jag. Om ni bara tar det lugnt och...

Brunos ansikte tonar fram på skärmen.

BRUNO (*i datorn*)

Hjälp!

WILHELM

Bruno! Lever du?

BRUNO

Hjälp. Farbror Wilhelm.

WILHELM

Hallå, Bruno, jag är här... Han hör mig inte.

ALBERT

Vad händer?

WILHELM

Jag vet inte.

Wilhelm kopplar in en mikrofon.

WILHELM

Hej Bruno, det är Wilhelm. Hör du mig?

BRUNO

Ja.

WILHELM

Åh Bruno, jag är så glad att du lever.

BRUNO

Bruno också. Ut.

ALBERT

Vad menar han?

WILHELM

Vad menar du?

BRUNO

Vill ha kropp tillbaka.

WILHELM

Vad ska vi göra nu?

ALBERT

Inte vet jag. Medicinen...

WILHELM

Sluta för fan att tjata om medicinen.

BRUNO

Tråkigt här.

WILHELM

Jag ska hjälpa dig.

Herr Einstein... Bruno måste få sin kropp tillbaka.

ALBERT

Ge mig den där.

Han tar mikrofonen.

ALBERT

Det här är Albert Einstein. Hur står det till?

BRUNO

Dåligt.

ALBERT

Jag förstår att det måste kännas underligt. Men jag vill ändå be er om en sak. Skulle ni vilja göra en insats för vetenskapen?

BRUNO

Fattar inte.

WILHELM

Vad är ni ute efter?

ALBERT

Jag måste få tid att utveckla mina idéer. Det är viktigt, inte bara för mig, utan för hela mänskligheten.

BRUNO

Hallå. Farbror Wilhelm. Kom hit.

WILHELM

(Till Albert) Flytta på er.

(Till Bruno) Jag är här. Bekymra dig inte. Och lyssna inte på vad Einstein säger.

ALBERT

Jag känner mig konstig. Ni måste hitta medicinen.

BRUNO

Bööö... Mamma...

ALBERT

Fråga Bruno om han vet var medicinen är. Och om han kan låna ut sin kropp, bara några dagar, så att jag hinner...

Under den följande dialogen tilltar Brunos ropande i styrka.

WILHELM

Ni får inte låna hans kropp. Ni ska tillbaka dit ni hör hemma.

ALBERT

Var resonlig. Vill ni hindra en möjlighet till människans utveckling?

WILHELM

Det var nog bättre på grottstadiet. Bruno, ta det lugnt...

SOFIA

Ska jag kalla på hjälp?

WILHELM

Nej... Ja... Jag vet inte... *(Till Albert)* Sitt.

Wilhelm försöker få Albert att sätta sig vid apparaturen.

ALBERT

Jag tänker inte låta er...

Lampor blinkar. Bruno ropar. Apparaterna väsnas.

SOFIA

Det är något fel med det elektriska igen.

WILHELM

Fixa det då för fan.

BRUNO

Böööö...

ALBERT

Ni måste få stopp på det där ylandet.

WILHELM

Jag ska, jag ska.

ALBERT

Aj. Släpp.

Telefonen ringer. Brunos ropande tilltar ytterligare. Kaos.

WILHELM

Tyst! Tyst!

ALBERT

Jag är dålig. Medicinen.

WILHELM

Håll käften. Bruno, håll käften.

ALBERT

Medicinen. Jag måste ha medicin.

WILHELM

Fan!

ALBERT

Medicin!

WILHELM

Här. Här har ni medicin.

Wilhelm tar strupgrepp på Albert som faller avsvimmad till golvet.

WILHELM

Han är död...

SOFIA

Vad har du gjort? Jag ringer polisen.

WILHELM

Nej! Vänta!

BRUNO

Snälla... Hjälp...

Wilhelm vacklar bort till utrustningen, kopplar in sig själv och trycker på knappen. Han svimmar. Allt blir tyst och stilla. Efter en stund ger "Wilhelm" vissa livstecken ifrån sig. Det är i själva verket Bruno som kommit till liv i Wilhelms kropp.

BRUNO

Nytt huvud. Surret borta. Farbror Wilhelm? Farbror Wilhelm?

Han ser "Albert" ligga på golvet. Han går bort dit, märker att kroppen är livlös, tar av "Albert" strumporna.

BRUNO

Mina.

Han går bort till datorn. Man ser nu Wilhelms ansikte på skärmen.

WILHELM

(Från datorn) Hallå, Bruno...

BRUNO

Farbror Wilhelm...

Han kommer till att tänka på publiken.

BRUNO

Slut. Stick. (*Till Sofia*) Fimpa.

Sofia släcker ljuset. SLUT.